

Leesexemplaar

Rood

VERA VAN RENTERGHEM

ROOD

PELCKMANS

*Voor mijn gezin dat in het paleis van Versailles verplicht
was notities te nemen. Het zal niet meer gebeuren,
althans niet in Versailles.*

Leesexemplaar

Oktober 1792

De guillotine is rood geverfd, dood geverfd. Het schuine mes hangt vier meter hoog. De mand waarin de koppen rollen staat al klaar, nog besmeurd met het bloed van een vorige zielenpoot. De ene zegt dat de executie pijnloos is, de andere beweert dat de pijn nog dertig seconden duurt.

De menigte achter me wordt ongeduldig. Mort. Enkelen gooien rotte groenten naar het schavot. Ik draai me om en kijk in de ogen van een vrouw met een lappengezicht. Ze zit op een kruk, misschien al uren wachtend en de tijd dodend met breien. Sokken of wanten voor de komende winter. Zij hoopt het volgende seizoen te halen.

Waar zijn Quentin en Alexandre? Alexandre misschien op de voorste rij, Quentin ergens verscholen achter de kar met gepofte kastanjes, tegen de muur van het plein. Nooit eerder zag de *Place de Grève* zo grijs. Vanuit het raam van de grote huizen aan de overkant kijkt een burgervrouw, gekleed in een hemelsblauwe jurk. Het soort vrouw dat wegloopt van een spin, maar nu met grote ogen toekijkt.

De beul, Sanson, klimt met zijn scheve poten de trap van het

schavot op. Hij hijgt achter zijn zwarte kap. Het volk begroet hem uitgelaten. Hij steekt zijn hand op. Elk geluid valt weg en maakt plaats voor hoeftgetrappel en geratel van wielen over de kasseien. De veroordeelden zijn aangekomen, bleek, trillend, met ogen vol ontzetting, maar zwijgend. De keten van gendarmes rond het schavot breekt open om hen door te laten.

Nu zal het niet lang meer duren.

Zes mannen worden uit de wagen getrokken. Ik kijk tussen de hoofden van de menigte voor me en probeer te zien wie de veroordeelden zijn.

De grond zakt weg onder mijn voeten. Hij? Nee, hij niet!

Ik schrik wakker. De beelden blijven me achtervolgen, zelfs in mijn slaap...

Februari 1789

Men zegt dat baby's ruiken naar zoete melk of vanille of lindethee met zoethout. Ik rook meteen naar verf en terpentijn en dat was veertien jaar later nog steeds het geval. Ik was blij dat ik rook als vader. Al vier generaties lang werd het schildersambacht in onze familie van vader op zoon doorgegeven. Ik zou hem opvolgen, dat werd van mij verwacht, alhoewel ik daar geen zin in had. Tegen verf had ik niets, integendeel, het was me zo vertrouwd als mijn handen en voeten. Maar ik wilde geen huisschilder worden zoals vader, wel kunstschilder. Mijn vader praatte het telkens uit mijn hoofd. Soms vriendelijk, want zo was hij, soms ongeduldig, want zo was hij ook. Hij leerde me vergulden, hout imiteren, marmeren, lakken en polijsten en voor hem was een huis het mooiste om te beschilderen. Een huis, zei hij, is je tweede huid, je draagt het als een mantel om je heen. En een schilderij is alleen om naar te kijken, niet om in te wonen, schokschouderde hij als ik weer eens over mijn droom begon.

Hij vertelde me over de invloed van het licht door de ramen

op de kleuren van de muren, over hoe kleuren mensen veranderen. Zo beweerde hij dat geel mensen vriendelijker maakt en rood opstandig. Hij kende de mooiste verhalen over de ontdekking van de verschillende pigmenten. Hoe meer hij uit zijn duim zoog, dat dacht ik althans, hoe bozer hij werd als ik hem niet geloofde.

Dankzij zijn buitengewone kennis van kleuren, had hij een goede reputatie, wat hem opdrachten van adel en hoge burgerij opleverde. Hij mocht hun Parijse herenhuisen decoreren en sinds enkele jaren werkten we ook aan het koninklijk hof van Versailles. Meestal voerden we er herstelingswerken uit na uitbundige feestjes. Het was niet uitzonderlijk dat we etensresten van de muur moesten krabben. We probeerden telkens het menu te raden: fazant in wijnsaus, eendenleverpastei, asperges met mousselinesaus of iets waarvan we de naam niet kenden. Ik had gehoord dat ze ook struisvogels en slangenvlees aten, maar ik wist niet hoe dat eruitzag. Wanneer de wandtapijten in de biljartzaal half vernield waren, fantaseerden we dat de kardinaal, gewapend met een keu, geduëlleerd had met een baron die weigerde om aan de armen van de kerk te doneren. De adellijke vriendjes amuseerden zich waarschijnlijk te pletter wanneer ze met de room uit de soezen snorren tekenden op de portretten van de hofdames of glazen wijn over elkaars pruiken goten.

Het was februari 1789 en nog steeds ijzig koud. Er was sinds mensenheugenis nooit meer sneeuw gevallen dan toen. Op de weg van Parijs naar Versailles vrozen we bijna dood. Een bode van het paleis van de koning was ons met een koets komen ophalen om er gedurende twee dagen schilderwerken uit te voeren.

De damp van het paard dat ons rijtuig trok, bevroor en kleefde als een wit laken op zijn huid. Het rijtuig was halfopen en vader en ik zaten zwijsend tegen elkaar geleund onder de overkapping. De koetsier mende het paard met de teugels in de ene hand en met de andere hand hield hij de deken over zijn schouders op zijn plaats. Het werkmateriaal lag achterin, onder een dik pak stro, goed beschermd tegen de vrieskou.

Zodra we de stadspoort van Parijs uit waren, strekten de velden zich voor ons uit: grote lappen besneeuwde grond, waaronder de sporen van de ploeg nog zichtbaar waren. Hier en daar werd de lijn van de horizon onderbroken door kleine dorpjes of stukken bos. Langs de weg kwamen we mensen tegen met ogen die diep in hun verweerde gezichten waren weggezonden. De honger rafelde hun lijf uit. De graanoogst was eind augustus weer mislukt en had hen het laatste beetje hoop ontnomen.

‘Het ziet er voor niemand nog goed uit’, gromde vader.

‘Behalve voor hen daar.’ Hij wees met zijn kin naar enkele figuren die op een bevroren plas aan het schaatsen en sleeën waren. Met hun bontjassen leken ze op fabeldieren die dansten omdat ze het niet zo koud hadden als de mensen. Alles was van hen: de landerijen, de kastelen, de dorpen en zelfs de winterzon, want ze bleef hangen in het goud waarmee hun slee was belegd.

‘We kunnen bijna geen brood meer kopen of het is tegen woekerprijzen. Scandaleux!’ ging hij verder. ‘We werken ons te pletter voor een minimumloon terwijl zij duizend keer meer geld uitgeven aan hun Siamese katten. De enige katten die in onze woonwijk nog rondlopen, zijn diegene die nog niet werden gevangen om op te eten. Mensen vallen

dood van de honger of verdrinken zich in de Seine uit pure miserie.' Vader schudde langzaam zijn hoofd.

Ik antwoordde niet, maar zuchtte en schoof nog dichterbij.

Hij had gelijk, maar wat viel eraan te doen?

De koetsier keek achterom, leek iets te willen zeggen, maar draaide zich zonder een woord weer om. Het bleef stil.

In de verte zag ik het enorme paleis, het was als een stad waarin honderden van onze woonkazernes pasten. Maar dan niet zwart en vervallen, wel in rode baksteen en zuiver witsteen. De indrukwekkende pracht bleef me verbazen, zelfs na de zoveelste keer dat we hier naartoe kwamen.

We passeerden de eerste ijzeren poort van traliewerk en reden over het grote plein, omzoomd door een eerste reeks gebouwen, tot bij de tweede poort. We vertraagden toen we het tweede plein op reden. Voor ons schitterde de gevel van de koninklijke vertrekken met de balustrade, het vergulde balkon, de marmeren zuilen, de beelden en de vazen.

We werden meteen opgeslorpt door een zenuwachtige drukte.

Er leek meer volk rond te lopen dan anders. Iedereen mocht de openbare diners in het paleis bijwonen, als ze maar deftig gekleed waren en de mannen een zwaard droegen.

In geval van nood kon men altijd een zwaard lenen bij een wachter aan de poort, tegen een voordeelprijsje. Ik begreep niet waarom zoveel mensen hier wilden komen kijken. Ze mochten niet mee aanschuiven aan tafel, maar stonden te wachten in de lange gangen waarlangs het eten naar de eetzaal werd gebracht. Ze keken naar de schalen en mochten met een sierlijke zwaai het eten begroeten. Niemand die het waagde een vinger uit te steken naar de honderden schotels die passeerden. De hoge adel mocht in de eetzaal zelf staan

toekijken. Hoe kon de koning ooit een hap door zijn keel krijgen?

Ook viswijven en landlopers verschaften zich ongegeneerd toegang. Ze werden nauwelijks tegengehouden. Af en toe gingen de bewakers over tot een razzia met honden om bedelaars of gauwdieven naar buiten te borstelen, maar dat was meer uitzondering dan regel.

In tegenstelling tot enkele maanden geleden, was het niet zozeer de nieuwsgierigheid die van de gezichten van het volk te lezen was, maar wel de grimmigheid. Ze leken lelijker dan anders, met bochels en scheefgegroeide armen en benen, met rottende tanden en ogen die in hun hoofd leken te koken.

Ik voelde pas hoe stram mijn benen waren toen ik van de wagen sprong. Alsof ze op me had gewacht, stond opeens mademoiselle Pauline voor mijn neus.

‘Bonjour, mademoiselle Pauline’, stamelde ik en ik boog mijn hoofd. Ze was de dochter van marquis de Thionville, een lawaaijerige man met een enorme buik en nog grotere nieuwsgierigheid. Hij was ook bij vader opgedoken en ik zag dat hij druk praatte, knikkend en met gefronste wenkbrauwen. Naast hem stond de nicht van Pauline, mademoiselle Colette, een hatelijk en hooghartig wicht.

Mademoiselle Pauline was het tegenovergestelde van haar nicht. Eenvoudig ondanks haar blauw bloed en bovendien verpletterend mooi. Ze was veertien, zoals ik, en ik was ervan overtuigd dat ze nooit oud en lelijk zou worden.

‘Dag Toine, hoe lang blijf je deze keer?’ Ze glimlachte de kou uit mijn lijf.

‘Twee dagen maar. Madame la Reine wil dat de schilderwerken snel gebeuren.’

‘Alles moet snel. De koningin is erg gespannen de laatste tijd’, fluisterde ze, terwijl ze keek naar haar nicht die met korte pasjes in onze richting kwam aangelopen.

Mademoiselle Colette monsterde me vanonder haar wimpers. Met haar ene hand tastte ze naar de parelmoeren ketting in haar pruik en met de andere drukte ze haar hondje tegen haar borst. ‘Viens, Pauline, u moet straks voorlezen voor prince Louis Charles’, zei ze ongeduldig en snauwerig als een oude vrouw.

Met een buiging begroette ik mademoiselle Colette.

Ze knikte kort en zoende luidruchtig haar hondje, een keffertje waarvan ik de naam niet kende. Ik wist dat ik over het beestje geen kwaad woord mocht zeggen, forceerde een glimlach naar het blaffende kreng en streefde met tegenzin zijn rug. Het hondje voelde warm en zijn hijgende adem klitte samen tot een wolkje boven zijn neus.

‘Gelukkig moet ik niet snel voorlezen’, knipoogde Pauline naar me. ‘Le prince houdt van een lekker lang verhaal.’

Mademoiselle Colette keek haar niet-begrijpend aan.

Ik kon me wel voorstellen waarom de koningin zenuwachtig rondliep. De gewone Parijzenaar vond niet genoeg scheldwoorden om naar haar hoofd te slingeren en dat zal ze wel geweten hebben.

‘We moeten onmiddellijk vertrekken,’ trok Colette aan Paulines mouw, ‘ik moet stipt op het middaguur de schoenen van de prins poetsen.’

Ze zei het zo gewichtig dat ik met moeite een lach kon onderdrukken. Het prinsje had een voorleesmeisje, een schoenpoetsmeisje, een haarkammeisje, een hobbelpaardjongen, een blokkenopruimer, van-alles-en-nog-wat-knechten en -meiden. Het moest verschrikkelijk geweest zijn voor hem.

Zodra hij bewoog, sprong er iemand overeind om hem bij te staan.

‘Ik zie je nog wel’, zei Pauline en ze zwaaide tegelijk naar haar vader die afscheid nam van de mijne. Ze snelde samen met haar nicht naar de zijkant van het kasteel, haar wollen schoudermantel wapperde achter haar aan. Haar satijnen schoentjes zweefden bij elke voetstap alsof er luchtkussentjes onder zaten. Ik vroeg me af hoe ze het voor elkaar kreeg om niet uit te glijden over de gladde kasseien.

‘Au revoir, mademoiselle!’ riep ik haar na, maar de wind blies mijn woorden tegen de dikke buxushaag die het pad omzoomde. Mijn vader wenkte ongeduldig. De kisten met schildersgerei wogen loodzwaar en moesten naar onze kamer worden gebracht. Iedere keer dat we in het kasteel verbleven, kregen we dezelfde slaappleats: een bediendekamer op de eerste verdieping boven de keuken aan de ingang rechts van het kasteel. Het was een klein, donker kamertje met twee bedden tegen elkaar geschoven, waaronder we de kisten kwijt konden. Op een houten tafel, te groot voor het kamertje, stond een olielamp zonder olie. We brachten zelf onze kaarsen mee, want we hadden een gloeiende hekel aan het voortdurend buigen en vragen.

‘Marquis de Thionville vroeg hoe het met de kikkers was’, zei vader.

‘De kikkers?’

‘Zo noemen de dikpensen hier in Versailles ons, Parijzenaars.’

‘Sinds wanneer is hij zo geïnteresseerd in ons?’

‘Hij polst naar onze stemming, hij weet dat het volk woest is op die spilzieke bende hielenlikkers van de koning. Als ze in onze stad verschijnen, op weg naar het theater of de kerk van Saint-Geneviève, dan willen alleen de krankzinnigen uit

het gesticht of diegenen die ervoor betaald worden door de politie nog naar hen zwaaien en juichen.’

Vader zweeg abrupt toen aan de deur werd geklopt. Het was comte Delacroix, hij werkte samen met architect Lebrun en coördineerde al de herstellingswerken. De graaf was een aimabel man. Hij droeg gelakte schoenen met strikken en hoge hielen zoals alle edellieden, maar trapte niemand tegen de schenen, ook het gepeupel niet. Hij had ervoor gezorgd dat verschillende mensen uit onze volkswijk, de *Faubourg Saint-Antoine*, aan het hof konden werken of leveren. De architect van het hof, monsieur Lebrun, liet hem begaan, zolang hij maar zelf niet te dicht bij het gewone volk moest komen, want hij kon de moerasgeur die uit onze simpele kleren kwam niet uitstaan.

De graaf hield in zijn slanke vingers een opgerold stuk papier waarop onze werkinstructies stonden. Snel overliep hij de lijst met de schilderwerken. Deze keer zouden we de slaapkamer van de koningin in de boerderij van *Le Hameau* onder handen moeten nemen. Achter de stijve tuin van het paleis had ze een romantische Engelse tuin laten aanleggen met middenin een boerendorp. Daar kon ze ontsnappen aan de vele regels van het paleis en naar hartenlust boerinnetje spelen.

‘Maar eerst eten. Jullie zullen wel honger hebben’, zei hij, terwijl hij het papier weer oprolde en op de tafel legde. ‘Ik heb ervoor gezorgd dat er kippenbouillon en brood klaarstaat in de dienstkeuken.’

Honger had ik wel. Mijn maag was al gaan grommen toen de dikke marquis de Thionville bij ons stond, want hij rook naar versgeplukte appels; het kon ook zijn parfum geweest zijn. Voordat comte Delacroix de deur uit ging, keek hij me met

twinkelende ogen aan. Hij hief zijn hand op, alsof hij een belangrijke aankondiging wilde doen. 'Toine, als je wilt, zal ik je straks enkele nieuwe schilderijen laten zien.'

Ik knikte gretig. Comte Delacroix kende me door en door, alhoewel ik hem nooit iets over mezelf had verteld. Toen hij me enkele keren vol bewondering naar de schilderijen in het paleis had zien kijken, wist hij al dat ik kunstschilder wilde worden. Maar dat ik ook een eeuwige twijfelaar ben, die bovendien zijn vader niet wilde teleurstellen, had hij ook snel begrepen.

'Alleen even kijken', zei hij tegen vader die ongeduldig zijn armen over elkaar sloeg.

Hij nam snel afscheid.

'Niet alle edellieden zijn onuitstaanbaar', zei ik, polsend naar het humeur van mijn vader.

'Je hebt gelijk', glimlachte hij. 'Comte Delacroix is een fantastische man. En zo zijn er gelukkig nog velen.'

'Ook als hij het over kunstschilders heeft?'

'Zelfs dan nog', grijnsde vader.

Ik kon de soep niet snel genoeg naar binnen schrokken. Vroeger werd er veel gepraat en gelachen, maar nu was de sfeer in de keuken om te snijden. De keuken was de beste plaats om de edellieden aan mootjes te hakken en soep te koken van de koning en de koningin. Vooral de koningin was het mikpunt. Een van de keukenmeiden had een pamflet meegebracht, waarop de koningin stond afgebeeld in een hemelbed in het gezelschap van een tweekoppige duivel en bedolven onder een deken van juwelen.

Het was best wel grappig, ik kon mijn lach niet inhouden. Vooral niet omdat de keukenhulp nog nooit haar mond had opengetrokken en nu stotterend en speeksel spuwend de keuken vulde met haar schelle stem.

‘De koningin is een stinkende slet, een achterlijke hoer, een...’ Ze zocht armzwaaiend naar haar woorden.

‘Een profiteur!’ vulde een andere meid aan, terwijl ze haar mes in een tomaat plofte. ‘Korte metten mee maken!’ Ze hakte verder tot een rode smurrie over de tafel liep.

‘Het is niet alleen dat Oostenrijkse wijf’, kwam de poetser van het zilverwerk ertussen. ‘Iedereen die stinkt naar parfum of wierook is niet te vertrouwen!’ Hij hief zijn arm op, wuifde

met zijn poetslap onder zijn oksel en snoof luid. ‘Heerlijk’, grijnsde hij, naar me knipogend.

‘Wie stinkt naar wierook?’ fluisterde ik in vaders oor.

‘Kardinalen, bisschoppen, iedereen die met de kerk iets te maken heeft. Ook zij worden steeds rijker, terwijl wij armer worden’, mompelde hij bijna onverstaanbaar.

Het was waar, in onze wijk was bijna iedereen er slecht aan toe. In onze straat krioelde het van de vliegen die de geur van de lijken prefereerden boven die van de rotte vis op de markt. Straks zou het misschien onze beurt zijn. Ik was bang voor de dood. De dood had onze familie niet gespaard, hij had ons op de meest onverwachte momenten een loer gedraaid. Bijna twintig jaar geleden werd mijn grootmoeder verpletterd door de Parijse menigte die dauphin Louis Auguste en dauphine Marie Antoinette toewuifde ter gelegenheid van hun huwelijk. Het volk verdrong zich aan de oevers van de Seine om het vuurwerk te bewonderen. Toen het feest voorbij was, vond de gendarmerie mijn grootmoeder in het brandstraatje tussen de gevel van de boekbinder en de mandenvlechter.

Ik was pas zes, toen mijn enige nonkel sneuvelde op Amerikaanse bodem, in de strijd tegen Engeland. Frankrijk was de Amerikanen te hulp geschoten, maar voor hem kwam alle hulp te laat. Hij stierf niet door een kogel, maar door een visgraat in zijn keel.

Een jaar of vier later, in 1785, stierf mijn oudere broer van schrik toen hij in het duister van de avondschermering een tweekoppige vrouw tegen het lijf was gelopen. Ze was uit de kooi van een kermisgast ontsnapt.

Het volgende jaar sloeg het noodlot weer toe. Mijn zus werd op een ongelukkige zondag door de bliksem getroffen.

Ik was het enige overlevende kind van het gezin. Mijn moeder

noemde me een engel Gods. Dat was zowat het enige dat ze nog zei. Sinds de dood van mijn zus was er iets geknakt in haar hoofd waardoor ze zich in een diepe devotie had gestort. Ik was niet klaar voor nieuwe miserie. Ik dook liever in mijn schetsboek en tekende de taferelen na die ik op de schilderijen in de grote herenhuizen van Parijs had gezien. Ik amuseerde me liever met mijn vrienden, als de nar op een slagveld.

Toen de chef de cuisine binnenkwam, zweeg iedereen in de keuken abrupt. De meid zette vliegensvlug een pan op de geplette tomaat, de stotteraarster klapte haar mond dicht en begon de kippen te plukken.

Vader gaf me een stoot met zijn elleboog. Ik wist wat hij bedoelde: hou je gedeisd, want we zitten in de twee kampen. Stoppen met lachen was moeilijk, want dan begon mijn hoofd weer vol te lopen. Mademoiselle Pauline rook naar viooltjes, comte Delacroix naar lavendel. Waarom haatte ik hen niet? Zij waren de uitzuigers waarover de bedienden praatten.

‘Mag ik nu even naar comte Delacroix?’ fluisterde ik in vaders oor.

‘Kom snel terug. We moeten zo meteen beginnen met werken.’

Op het moment dat ik mijn stoel achteruit schoof, nam hij mijn arm vast. ‘Als iemand tegen je praat, adel of niet, geef ze altijd gelijk’, zei hij stil. Zijn gezicht stond strak.

Een koude rilling trok door mijn botten.

Ik liep door de bediendegang van het paleis. Op de zwarte marmeren vloer viel het licht door de ramen, in de vorm van

trapezia. Het keukenpersoneel had gelijk, hier hingen geen schilderijen, geen wandtapijten. De muur was wit, met hier en daar alleen enkele bruine strepen van de wasmanden die erlangs hadden geschuurd. De rijken hadden alleen oog voor zichzelf.

Enkele bedienden liepen me gehaast voorbij. Hun snelle voetstappen deden me denken aan de roffelende trom van de troubadour.

De gang liep naar de binnenplaats die ik moest oversteken om naar het vertrek van comte Delacroix te gaan. In een hoek scharrelden enkele duiven. Ze vlogen niet eens op toen ik een sneeuwbal in hun richting gooide.

Ik klopte met mijn knokkels op de deur. Bij sommige andere edellieden mocht ik hoogstens voorzichtig met de nagels over de deur krabben. Er waren eindeloos veel regeltjes, die ik amper kon bijhouden. Etiquette was niet mijn beste kant. Er kwam geen antwoord en voorzichtig opende ik de deur. Door de smalle opening zag ik de graaf met gekruiste benen in zijn armstoel zitten. Zijn ellebogen steunden op de armleuningen en zijn vingers waren krampachtig in elkaar gestrengeld. Hij praatte met een jonge edelman, ik zag het aan zijn zijden kleren, zijn gepoederde gezicht, zijn pruik en de ringen aan zijn vingers. Ik hoorde het aan de manier waarop hij elk woord uitsprak, alsof hij er eerst aan nipte. Maar de stemmen klonken somber, waardoor ik besluiteloos bleef staan, met de klink in mijn hand en mijn oog tegen de kier gedrukt.

‘We zijn hier niet meer veilig’, hoorde ik de jongeman zeggen.

‘Ik weet het. Het volk wil korte metten maken met ons, de

aristocraten, maar ook met de clerus en de koning.'

'De filosofen en de burgerij juttten het volk op.'

'Maar het volk heeft ook echt honger. Natuurlijk zijn ze woest als ze zien hoeveel geld hier over de balk wordt gegooid.'

'Waar bemoeien ze zich mee? Het volk gaat te ver, ze willen ook politieke macht. Een arbeider of een boer, met het verstand van een garnaal, kan toch geen land besturen?' Hij plukte iets onzichtbaars van zijn roze jasje en liet het op het tapijt vallen.

'U zou nog versted kunnen staan van het gezond verstand van het volk.'

'Comte Delacroix, uw antwoord verbaast me! Wat een onzin.'

'Ik heb er lang over nagedacht', antwoordde hij rustig.

'Misschien veel te lang', lachte de man hinnikend als een pasgeboren veulen. 'Pas maar op dat u niet oververhit raakt zoals de filosofen. Terug naar de natuur, zeggen ze. Straks maken ze van iedereen viervoeters die gras eten zoals de koeien.'

De graaf antwoordde niet.

'Maar mij zullen ze niet melken!' zei hij ferm. 'Mijn rijkdom is mijn recht.' Hij knikte kort naar de graaf en verliet met kleine pasjes de kamer. Hij liep me omver, alsof ik een opgezet beest was dat per ongeluk voor de deur was gezet. Ik sprong overeind en klopte hard op de deur.

'Wat nu?' hoorde ik de graaf geïrriteerd zeggen. Toen hij mij zag, glimlachte hij en hij wenkte me om naar binnen te komen.

'Monsieur, waar gaat dit allemaal over?'

'Toine, heb je staan luistervinken?'

'Ik stond aan de deur en ik...' Ik bleef enkele passen voor zijn armstoel staan. Het dikke, oosterse tapijt onder mijn voeten